

RÅDERET

Hvis du vil ændre i din bolig

INDHOLD

Råderetten: Tilpas din bolig til dine behov	3
Forbedringer og forandringer.....	3
Udenfor eller indenfor boligen	3
Installationer, der ikke er omfattet af råderetten	3
Hvad skal du gøre?	4
Hvilke regler gælder i din afdeling?	4
Forbedringer:	4
Forandringer:	5
Økonomisk godtgørelse ved fraflytning	6
Hvordan beregnes godtgørelsen?	6
Udbetaling af godtgørelse	6
Den kollektive råderet – når afdelingen betaler.....	7

Råderetten: Tilpas din bolig til dine behov

Du har gode muligheder for at ændre din bolig, så den passer til netop dine ønsker og behov. Reglerne for at ændre din bolig er fastsat af afdelingsmødet i din afdeling og af bestyrelsen for dit boligselskab. Hvis du mener, at der skal ændres på reglerne, så kan du stille det som forslag til afdelingsmødet.

Forbedringer og forandringer

I reglerne om råderet skelnes der mellem forbedringer og forandringer.

Hvis du udfører en forbedring af boligen, så betyder det:

- At du ikke skal føre forholdene tilbage til det oprindelige, når du flytter.
- At du vil være berettiget til en økonomisk godtgørelse, hvis du flytter inden for en nærmere bestemt periode.

Hvis du udfører en forandring af din bolig, så betyder det:

- At der kan blive stillet krav om, at du fører forholdene tilbage til det oprindelige, når du flytter (retableringspligt).
- At du ikke vil være berettiget til økonomisk godtgørelse, når du flytter.

Udenfor eller indenfor boligen

I reglerne om råderet skelner man også mellem arbejder, der udføres udenfor og indenfor boligen.

Reglerne for at forandre eller forbedre udenfor boligen (f.eks. i haven) fastsættes af afdelingsmødet. Hvis afdelingsmødet ikke har godkendt, at man f.eks. må opsætte udestuer eller overdække sin hoveddør, så er det ganske enkelt ikke tilladt.

Hvis du derimod ønsker at bygge om indenfor boligen, så er det dit boligselskab, der skal tage stilling til ansøgningen. Afdelingsmødet i din afdeling kan godt fastsætte nogle retningslinjer, men hvis afdelingsmødet ikke har taget stilling til, om man f.eks. må bygge en hems i boligen, så er det op til boligselskabet at tage stilling til forholdet.

Installationer, der ikke er omfattet af råderetten

Hvis du ønsker at installere f.eks. hårde hvidevarer i din bolig, så kan du ikke bruge råderettens regler. Du skal i stedet bruge den såkaldte "installationsret".

Installationsretten giver dig ret til at installere f.eks. vaske- eller opvaskemaskine i din bolig. Du ejer selv de installationer, som udføres efter disse regler. Du står selv for al vedligeholdelse og du er erstatningsansvarlig for eventuelle skader på ejendommen som følge af installationerne. Der kan derfor blive stillet krav om, at du tegner de fornødne forsikringer.

Når du flytter, skal hvidevarerne fjernes, og der kan blive stillet krav om retablering, hvis du f.eks. har fjernet et køkkenskab for at få plads til en vaskemaskine.

Boligselskabet kan kun modsætte sig installationen, hvis f.eks. el- eller afløbskapaciteten er for ringe.

Hvad skal du gøre?

Uanset, om du vil forandre eller forbedre din bolig og uanset, om du bruger råderetten eller installationsretten, så skal du anvende følgende fremgangsmåde:

1. Du skal skriftlig meddele driftscenteret, hvilke arbejder du kunne tænke dig at udføre.
2. Driftscenteret sender din henvendelse videre til RandersBolig, som behandler sagen – eventuelt i samarbejde med bestyrelsen for dit boligselskab.
3. Du modtager tilladelse eller afslag fra RandersBolig. En tilladelse vil normalt også indeholde en nærmere beskrivelse af de krav og betingelser, som RandersBolig stiller.
4. Arbejderne må ikke sættes i gang, før du har modtaget en tilladelse.
5. Hvis du ikke har modtaget svar fra RandersBolig indenfor 8 uger (juli måned undtaget), så kan du betragte det som en tilladelse til at gennemføre arbejderne. Dette gælder dog ikke for arbejder efter ”installationsretten”, hvor du skal have skriftlig godkendelse.

Hvilke regler gælder i din afdeling?

Forbedringer:

I skemaerne nedenfor er der nogle krydser, som beskriver de nærmere betingelser, der gælder, hvis du vil forbedre din bolig.

Forbedringer indenfor boligen

	Tilladt uden ansøgning	Tilladt uden ansøgning, kan kræves reetableret ved fraflytning	Skal ansøges hos boligselskabet	Godtgørelse muligt iflg. råderetsreglerne
Opsætning af vægfliser i køkken, bad, og bryggers			x	
Udskiftning af eksisterende blandingsbatterier/ bruser	x			
Opsætning af faste skabe	x			
Køkkenmodernisering			x	x
Badeværelsesmodernisering			x	x

Hvis du ønsker at foretage forbedringer indenfor boligen, som ikke er beskrevet ovenfor, så ret skriftlig henvendelse til driftscenteret.

Forbedringer udenfor boligen

Hvis du ønsker at foretage forbedringer udenfor boligen, så stil forslag til afdelingsmødet om ændring af reglerne.

Forandringer:

I skemaerne nedenfor er der nogle krydser, som beskriver de nærmere betingelser, der gælder, hvis du ønsker at forandre noget i eller ved din bolig.

Forandringer indenfor boligen

	Tilladt uden ansøgning	Tilladt uden ansøgning, kan kræves reetableret ved fraflytning	Skal ansøges hos boligelskabet	Godtgørelse muligt iflg. råderetsreglerne
Nedrivning af vægge			X	
Opsætning af vægge			X	
Flytning og blænding af døre			X	
Nedtagning af faste skabe		X		
Ændring af lav/høj køkkenbordshøjde		X		
Opsætning af brusekabine			X	
Installation af opvaskemaskine			X	
Installation af vaskemaskine			X	
Installation af tørretumbler			X	

Hvis du ønsker at foretage forandringer indenfor boligen, som ikke er beskrevet ovenfor, så ret skriftlig henvendelse til driftscenteret eller RandersBolig.

Forandringer udenfor boligen

	Tilladt uden ansøgning	Tilladt uden ansøgning, kan kræves reetableret ved fraflytning	Skal ansøges hos boligelskabet	Godtgørelse muligt iflg. råderetsreglerne
Synlige antenner og paraboler			X Placering anvises af boligorg.	

Hvis du ønsker at foretage forandringer udenfor boligen, som ikke er beskrevet ovenfor, så stil forslag til afdelingsmødet om ændring af reglerne.

Al vedligeholdelse af forandringer udenfor boligen påhviler den enkelte lejer. RandersBolig kan kræve forandringerne fjernet/reableret med henvisning til mangelfuld vedligeholdelse.

Økonomisk godtgørelse ved fraflytning

Hvis du har udført forbedringer af din bolig, så har du mulighed for at få økonomisk godtgørelse, når du flytter indenfor afskrivningsperioden. For at få godtgørelse, skal du overholde følgende regler:

- Forbedringsarbejdet skal anmeldes til driftscenteret og godkendes af RandersBolig inden du går i gang.
- Arbejderne skal være rimelige og hensigtsmæssige og må ikke fratage boligen dens karakter af almen bolig (spabade og massive granitbordplader kan f.eks. ikke forventes godkendt).
- Godtgørelse kan kun beregnes på baggrund af dokumenterede udgifter til momsregistrerede virksomheder. Du kan ikke få godtgørelse for "værdien af eget arbejde".
- Når arbejderne er udført, skal du udarbejde et foreløbigt byggeregnskab, som skal godkendes af RandersBolig. Du kan få en regnskabsblanket hos RandersBolig.
- Når RandersBolig har godkendt regnskabet vil der blive udarbejdet et tillæg til din lejekontrakt. Først når du har underskrevet og returneret tillægget, vil du være berettiget til godtgørelse ved fraflytning.

Hvordan beregnes godtgørelsen?

Godtgørelsen beregnes på baggrund af dine dokumenterede udgifter til forbedringen (byggeregnskabet).

Du kan maksimalt få godkendt et godtgørelsesbeløb på kr. 122.344¹ for dine forbedringer. Dette gælder uanset, om du udfører én eller flere forbedringer. Du kan få godtgørelse for flere forbedringer i samme bolig, selvom arbejderne ikke er udført samtidig, men den samlede godtgørelse kan aldrig overstige maksimumbeløbet.

Udbetaling af godtgørelse

Godtgørelsen falder bort efter udløbet af den aftalte afskrivningsperiode. Godtgørelsen reduceres med lige store månedlige dele i afskrivningsperioden. Hvis afskrivningsperioden f.eks. er 10 år, så falder godtgørelsen med 1/120 pr. måned.

---

¹ Beløbet indeksreguleres hvert år ved regnskabsårets begyndelse. Det angivne beløb gælder fra 1. januar 2016. Kontakt driftscenteret eller RandersBolig for oplysning om det aktuelle beløb i dit boligselskab.

Den kollektive råderet – når afdelingen betaler

Afdelingsmødet kan beslutte at give beboerne mulighed for individuelt at forbedre deres boliger efter "den kollektive råderet".

I den kollektive råderet er det afdelingen, som betaler udgifterne til forbedringsarbejderne, og beboeren skal herefter betale et tillæg til huslejen i en nærmere fastsat periode. Ordninger af denne art skal godkendes af afdelingsmødet, af boligselskabets bestyrelse og af kommunen, inden de træder i kraft.

I din afdeling er der ikke truffet beslutning om at beboerne må foretage forbedringsarbejder efter den kollektive råderet.

Yderligere oplysninger om disse ordninger kan fås ved henvendelse til RandersBolig.

Gældende fra den 15. marts 2017